

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermes Theologicvs, Id est Synopsis totius Theologiæ, perspicuè, doctè, subtiliter, ac breviter discussa

Et In octo Partes ... distincta ...

De Poenitentia Et Reliqvis Sacramentis

Vindalium, 1646

Sect. III. de impedimentis matrimonij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38867

quanto, & ex cap. Gaudemus. de diuor-
tiis. Cùm enim in eo casu fidelis tenea-
tur vitare consortium infidelis, & Chri-
stus aliunde nolit obligare recens con-
uersos ad fidem, ad perpetuam castitatem:
quam non omnes capiunt, Matth. 19 hoc
enim graue onus esset, & suauitati legis
Euangelicæ parum consentaneum; con-
gruum fuit, vt in fauorem fidei, quæ con-
iugio præstat, possit fidelis matrimonium
dissoluerè cum priori coniuge, & alteri
de nouo contrahere.

SECTIO III.

De impedimentis Matrimonij.

CONCLUSIO I.

Quædam sunt impedimenta Matri-
monij, quæ dicuntur impediencia
tantum; quia scilicet impediunt, ne Ma-
trimonium licitè contrahatur: contra-
ctum tamen non irritant.) Ea his versi-
bus comprehenduntur.

*Ecclesia vetitum, nec nen tempus
feriatum:*

*Atque Catechismus, Sponsalia,
iungito votum,*

DE MATRIMONIO. CAP. XI. 269

Incestus, raptus sponsata, mors mulieris.

Susceptus propria sobolis, mors presbyteralis :

Vel si pœniteat solemniter, aut monialem

Accipiat, prohibent hæc coniugium sociandum.

Quid autem per singulas particulas intelligatur, paucis accipe. Imprimis per Ecclesiæ vetitum, intelligitur interdictum Episcopi, vel alterius potestatem habentis, quò prohibetur ex rationabili & legitima causa, ne intra aliquod tempus, matrimonium inter hos, aut illos inearur.

Secundo, per tempus feriatum, intelligitur tempus Aduentus vsque ad Epiphaniam, & tempus Quadragesimæ, currens à feria quarta Cinerum, vsque ad octauam Paschæ inclusiue. Incipit autem Aduentus à media nocte, quæ præcedit primam diem Dominicam illius, & Quadragesima à media nocte, quæ præcedit diem Cinerum.

Tertiò, per Catechismum intelligitur cognatio olim contracta ab eo, qui tenebat puerum in Catechismo, id est qui tenens puerum respondebat pro illo, ad interrogata Sacerdotis baptizatis. Verum

talis cognatio, ex probabiliore sententia, ablata est per Concilium Trident. sess. 24. de matrim. cap. 2. vbi expressè statuitur, cognationem spirituales non contrahi, nisi inter personas ibi enumeratas, in quarum numero non ponuntur ij, qui tenent in Catechismo, nisi iidem sint patrini.

Quartò, per sponsalia intelligimus promissionem futurarum nuptiarum alicui factã, vt constat ex supra dictis. Qui enim cum aliqua sponsalia contraxit, non potest, sine peccato mortali, cum alia matrimonium inire, nisi ex iusta causa, promissionem priori factam dissoluat: nihilominus si matrimonium cum posteriori contrahat, sponsalibus legitime non solutis, illud validum erit; quia hoc impedimentum non dirimit contractum, sed tantum contrahendum impedit, sicut & alia de quibus nunc agimus.

Quintò, per votum intelligimus simplex castitatis votum: illud enim matrimonium contrahendum impedit, sed contractum non dissoluit. Et idem dicendum est de voto ingrediendi Religionem, aut suscipiendi ordines sacros, aut nunquam nubendi, quibus merito ab omnibus annumeratur, iuramentum de his rebus.

DE MATRIMONIO. CAP. XI. 27.

Sextò, per incestum intelligimus copulam carnalem, scienter habitam à viro, cum consanguineis suæ vxoris, vsque ad secundum gradum; vel ab vxore, cum consanguineis viri. Non incurritur tamen hoc impedimentum, per incestum cum propriis consanguineis, neque etiam cum cognata legali, aut spiritali. Porro qui hoc impedimentum contrahunt, non possunt licitè mortuo coniuge, cum alio matrimonium inire. Si tamen secus faciant, matrimonium tenet.

Septimò, per raptum sponsatæ intelligimus, raptum sponsæ alienæ: eiusmodi enim raptus, copulâ subsecutâ, impedit quominus raptor cum rapta, post mortem viri, aut cum alia quacunque, matrimonium legitimè inire possit, nisi præhabeat dispensationem. Et similiter sponsa raptui assensum præbens, non potest siue raptori, siue alteri nubere. Cæterùm hæc pœna non extenditur ad fœminam, alieni sponsi raptricem, quia iura tantum loquuntur de raptu sponsæ alienæ, neque considerant extraordinarios casus, qualis est, quod fœmina virum rapiat.

Octauò, per mortem mulieris, intelligimus interfectionem propriæ vxoris, non quidem animo cum alio contrahendi factam: per illam enim dirimitur matrimo-

nium contractum, vt infra dicitur; sed ex ira, vel odio, aut vindicta ob patrum adulterium. Quamuis enim iuxta leges civiles, qui vxorem in adulterio deprehensam, propria autoritate interficit, nulla pœna plectatur; quia tamen peccat mortaliter, à iure canonico imponitur illi pœna, vt ad alias nuptias transire non possit.

Nonò, per susceptum propriæ sobolis, intelligitur leuatio proprii filij de sacro fonte, facta animo insidiandi matrimonio, id est, priuandi alterum coniugem debito coniugali, ratione affinitatis spiritalis ex ea susceptione inter eos ortæ. Qui enim eo animo filium suscipit, iustè metetur, vt si vxori superuixerit, ad alias nuptias transire non possit.

Decimò, per mortem presbyteralem, intelligitur occisio presbyteri, priuata autoritate, & iniustè facta: qui enim ita interficit presbyterum, ad quem spectat matrimonio interesse, meritò illi interdicitur matrimonium; dummodo conuictus sit criminis in iudicio, quia iura cõuictionem exigunt, quæ non habet locum nisi in foro contentioso; cùm in foro pœnitentiæ accusator, & testes externi desint, & solus pœnitens sustineat personam rei accusatoris, & testis,

DE MATRIMONIO. CAP. XI. 273

Vndecimò, pœnitentia solemnis impediebat olim matrimonium quamdiu durabat; nunc vero, quia non amplius est in usu, illud impedimentum cessauit.

Duodecimò, qui matrimonium init cum moniali professa, quam talem esse non ignorat, non solum inualidè cum illa contrahit, sed etiam illicitè cum quacunque alia, quamquam non inualidè.

Notandum hoc loco, prædicta impedimenta, exceptis interdicto, sponsalibus, & voto, communiter non obseruari, vt recentiores aliqui aduertunt. Quare iis innodati non peccant, etsi matrimonium ineant, sine dispensatione.

CONCLUSIO II. Alia sunt impedimenta matrimonij, quæ dirimentia appellantur, eo quod non tantum impediunt, ne matrimonium licitè contrahatur; sed etiam irritant contractum; ita vt contrahentes separari debeant, nisi iterum validè contrahant.) Ea vero sequentibus versibus comprehenduntur.

Error, conditio, votum, cognatio, crimen;

*Cultus disparitas vis, ordo, ligamen.
honestas.*

Si sis affinis, si fortè coire nequibis.

*Si Parochi, & duplicis desit presentia
testis.*

*Raptave sit mulier, nec parti reddita
tuta.*

*Hac facienda vetant connubia, facta
retractant.*

Primum impedimentum est error, quo nomine intelligitur error personæ, qui tunc contingit in matrimonio, quando vna persona supponitur pro alia, verbi causa, Lia pro Rachele. Tunc autem matrimonium non valet, quia vir non intendit nubere Liæ præsentis, sed Racheli absentis, quæ promissa fuerat. Secus dicendum, quando error cadit in solam qualitatem personæ, ut si contrahas cum Rachele paupe, quam diuitem existimabas: tunc enim validum est matrimonium, nisi consenseris tantum sub illa conditione, si diues es: quia deficiente conditione, deficit consensus sub ea elicitus.

Secundum impedimentum est conditio seruilis, cuius ignorantia irritat matrimonium, quando liber contrahit cum serua, quam putabat liberam: aut vice versa, libera cum seruo, quem liberum esse existimabat. Excipe, nisi seruus per contractum fiat liber ex concessione domini, aut etiam nisi seruitus breui finienda sit, quia parum pro nihilo reputatur.

Tertium impedimentum est votum
solemne castitatis, in religione approba-
ta emissum: per illud enim irritari matri-
monium postea contractum, statutum est
in Concilio Trident. sess. 24. can. 9. &
satis constat ex praxi Ecclesiæ, & com-
muni piorum omnium sensu.

Quartum impedimentum est cognatio,
quæ triplex est, carnalis, spiritualis, & le-
galis. Carnalis reperitur inter consan-
guineos, & irritat matrimonium vsque
ad quartum consanguinitatis gradum in-
clusivè: spiritualis contrahitur in admi-
nistratione Baptismi, & Confirmationis,
vt patet ex supradictis, soluitque matri-
monium inter personas, quæ eiusmodi
cognitionem contraxerunt. Legalis vero
oritur adoptione perfecta, qua quis ex-
traneum eligit in filium, aut filiam; ne-
potem, aut neptem, &c.

Vbi obseruandum est, triplicem esse
cognitionem ex adoptione ortam, nimi-
rum paternitatem legalem, fraternitatem
legalem, & affinitatem legalem; quarum
prima habet locum inter adoptantem,
adoptatum, & adoptati filios, & nepotes
vsque ad quartam generationem. Secun-
da inter filios naturales, & legitimos a-
doptantis, & adoptatum ipsum, quæ durat
tantum, quandiu filius naturalis, & adop-

tius manent sub potestate patris. Quò fit vt ea soluantur mortuo patre, aut alterutro ex filiis emancipato. Tertia inter adoptatam, & vxorem adoptati, item inter adoptatum, & vxorem adoptantis. Atque hæc cognatio est perpetua, sicut & prima, quantumuis adoptio soluantur; ita vt adoptans nunquam possit nubere vxori adoptati, neque adoptatus, vxori adoptantis.

Quintum impedimentum est crimen, quod duplex est, homicidium & adulterium. Porro vt homicidium inducat hoc impedimentum, requiritur primo, vt occidatur coniux, siue vir, siue foemina. Secundo, vt ij qui post mortem coniugis simul nubere volunt, in eam necem simul conspirauerint, nisi homicidium coniunctum sit cum adulterio: tunc enim satis est vnus conspiratio. Tertio, vt coniugem occiderint eo animo, vt inter se postea matrimonium contraherent, aut saltem alter eorum hoc intenderit.

Adulterium etiam, vt prædictum impedimentum inferat, nonnullas condiciones exigit, vel vt adulterans occidat proprium coniugem: vel vt eo viuente, per verba de præsentibus, ducat illum cum quo adulterauit; vel certè promittat se, post mortem coniugis, eum ducturum. Sim-

plex enim adulterium, si cum altero ex illis peccatis coniunctum non sit, non impedit quominus matrimonium, inter adulteros contractum, valeat.

Sextum impedimentum est cultus disparitas, quando scilicet baptizatus, siue Catholicus sit, siue hæreticus, matrimonium init cum non baptizata, aut vice versa: matrimonium enim inter illos contractum, nullius est roboris; etsi persona nondum baptizata, sit Catechumena & fidelis, vt omnes probant ex antiquissima traditione, & praxi Ecclesiæ.

Dixi siue Catholicus sit, siue hæreticus: nam non tantum Catholicus, sed ille etiam, qui postquam baptismum suscepit, fidem Catholicam abiicit, subditus est Ecclesiæ legibus. At verò Ecclesia irritat matrimonium contractum inter baptizatum, & non baptizatam; quare si hæreticus contrahat cum non baptizata, dubium non est, quin illius matrimonium irritum sit.

Neque obest quod Ecclesia non habeat potestatem in hominem non baptizatū: satis enim est, quòd baptizatus illius subdatur legibus. Quia eò ipsò quòd cum inhabilem reddit, ad validè contrahendum cum non baptizata, irritatur matrimonium; quippe quod non potest con-

278 TRACTATUS
furgere, nisi inter duos habiles ad con-
trahendum.

Sed quid dicemus, de matrimonio Ca-
tholici cum hæretica? Respondeo breui-
ter primò, tale matrimonium esse validū,
vt constat ex praxi Ecclesiæ, quæ non de-
clarat illud esse irritum, neque matrimo-
nio coniunctos iubet separari. Quod si
contrarium in quibusdam locis iuris ca-
nonici videtur innui, dicendum est, ibi
tantum prohiberi eiusmodi matrimoniū,
non autem irritari.

Respondeo secundò, Catholicum con-
trahentem cum hæretica, peccare morta-
liter, per se loquendo, eo quod in re gra-
ui violat præceptum Ecclesiæ, quæ iusta
de causa vetat tale matrimonium, tum
ne coniux fidelis subuertatur, tum ne
proles in hæresi educetur. Ex consuetu-
dine tamen variis in locis recepta, & à
summis Pontificibus tolerata, qualis vi-
get in nostra Gallia, probabile est tale
matrimoniū sine peccato contrahi posse.

Septimum impedimentum est vis, seu
coactio libertati, ad validitatem matri-
monij necessariæ, repugnans. Verùm de
hoc impedimento satis superque à nobis
actum est capite præcedenti, conclusio 5.
qui locus consulendus est.

Octauum impedimentum est Ordo sa-

DE MATRIMONIO. CAP. XI. 279

cer, de quo notandum est, eiusmodi ordinem irritare matrimonium postea contractum, ut statuitur in variis locis iuris canonici, ac nouissimè in Concilio, Trid. sess. 24. de matrim. can. 9. Quod generaliter intelligendum est tam de Latinis, quàm de Græcis, apud quos semper matrimonium, post sacrum ordinem contractum, irritum fuit. Quanquam in eo discrepant Græci, à Latinis, quod illi si post matrimonium, ordinem sacrum suscipiāt, possunt licitè matrimonio uti, extra tempus quo altari deseruiunt. Isti vero, si post matrimonium validè contractum, ad Ordines sacros ascendant, ab usu matrimonij perpetuo abstinere debent.

Nonum impedimentum, quod vocatur ligaminis, consurgit ex matrimonio legitimè contracto; qui enim cum vna valide contraxit, non potest aliam, priori viuentem, ducere. Quod ita intellige, ut neque liceat secundam ducere, neque si ducatur, matrimonium cum ea initum valeat, etsi prius matrimonium ratum sit duntaxat.

Hic porro duo obseruanda sunt; primò ob nullam mariti absentiam, etiã si de illius morte dubitetur, posse vxorē alteri nubere. Ius enim ciuile statuens, fœminam posse cum alio contrahere, postquàm

maritum, de cuius vita dubitat, quadriennio, vel quinquennio expectauit, à iure canonico correctū fuit; tum quia in dubio, melior est conditio possidentis, tum quia periculum est, ne secundo nubens, adulterium perpetret, & sacramentum inualidè vsurpet; nullum autem tale est periculum, si diutius expectet, neque de nouo contrahat.

Observandum secundò, si contingat mulierem, postquam matrimonium cum secundo contraxit, certo scire, proprium maritum viuere, eam debere abstinere à consortio alterius; ita vt neque petere, neque ei debitum reddere liceat, quamuis per sententiā Iudicis ad hoc impellatur. Si vero probabiliter dubitet eum viuere, debitum quidem petere non potest, etiā si post adhibitā moralem diligentiam, dubia remaneat; at tenetur illud reddere, nisi petens in simili dubio versetur. Quod si id suspicetur, sine vlllo rationis fundamento, debet suspicionem deponere, & cum eo, cui de nouo nupsit, vt cum vero coniuge, quoad petitionem, & redditionem debiti, se gerere.

Decimum impedimentum est publica honestas, quæ nihil aliud est, quàm propinquitas ex sponsalibus proueniens, robur trahēs ab Ecclesiæ institutione, prop-

ter honestatem eius. Equum enim est, & honestati congruum, vt quia in sponsalibus matrimonium inchoatur, non possit qui cum aliqua sponsalia inicit, per verba de futuro, cum illius consanguineis matrimonio copulari. Quare ecclesia statuit, vt eiusmodi sponsalia essent sufficiens impedimentum, ad dirimendum subsequens matrimonium contractum inter sponsum, & consanguineas sponsæ, etiam si sponsa moriatur, antequam matrimonium per verba de presenti celebrauerit. Et idem dicendum de sponsa, respectu consanguineorum sponsi. Qui tamen sponsalia tantum promittit, non incurrit hoc impedimentum.

Notandum est autem primo ex Concilio Trid. sess. 24. de reformat. matrim. cap. 3. tolli impedimentum publicæ honestatis, quoties sponsalia inualidè celebrantur, quacumque ex causa proueniat eiusmodi inualiditas. Secundo. quando sponsalia validè fiunt, impedimentum illud extendi tantum, vsque ad primum gradum. Vnde sequitur Titium, si inualidè cum Berta sponsalia per verba de futuro contraxit, posse iam validè nubere consanguineis Bertæ, etiam in primo gradu constitutis, nimirum matri, aut filia, aut sorori illius. Si verò sponsalia validè contraxit cum Berta, potest validè matrimo-

nio copulari, cum omnibus consanguineis illius, iis exceptis, quæ in primo gradu constitutæ sunt.

Porro si sponsalia validè contracta, de consensu vtriusque partis soluuntur, censentur inualida, vt declarauit sacra Congregatio Cardinalium. Quare tunc non inducitur impedimentum publicæ honestatis, & consequenter potest Titius validè contrahere, etiam cum aliqua ex consanguineis Bertæ, in primo gradu.

Dices, quid fiet si Titius, postquam sponsalia de futuro cum Berta contraxit, cum illius sorore matrimonium de præsentis contrahat? Nam quatenus validè cum Berta sponsalia contraxit, non potest cum illius sorore validè matrimonium inire, propter impedimentum publicæ honestatis. Quatenus verò cum sorore matrimonium contraxit, non potest propter idem impedimentum, ipsi Bertæ nubere. Quid ergo faciet Titius?

Respondeo cum distinctione: nam vel Titius matrimonium consummauit cum sorore Bertæ, vel non; si non consummauit, tenetur fidem seruare Bertæ, & cum ea contrahere: matrimonium enim cum sorore Bertæ initum, non potuit inferre impedimentum publicæ honestatis, dirimens sponsalia præcedentia.

vt dictum est. Quin potius vi sponsaliorum præcedentium, matrimonium subsequens nullius est valoris.

Si autem Titius matrimonium consummavit, cum neutra matrimonium validè inire potest. Non cum Berta ipsa, quia iam affinitatem, quæ est impedimentum dirimens, cum ea contraxit, ob copulam quam habuit cum sorore illius: at neque etiam sorori Bertæ validè nubere potest, propter impedimentum publicæ honestatis, ex sponsalibus cum Berta initis, ortum.

Vndecimum impedimentum est affinitas, quæ nihil aliud est quàm propinquitas orta inter Titium, & consanguineos Bertæ; & vice versa, inter Bertam, & consanguineos Titij. idque ob carnalem copulam inter vtrumque habitam; cum enim per hanc copulam Titius, & Berta fiant quodammodo vna caro, consequenter consanguinei vnus contrahunt cognationem quandam affinitatis cum alio; quo fit vt omnes consanguinei Bertæ, sint affines Titio, in eodem gradu, in quo consanguinitatem cum Berta participant. Et econtrà consanguinei Titij sint affines Bertæ, in eodem gradu, in quo sunt consanguinei ipsi Titio.

¶ Vbi nota i. ex iure nouo, hoc impedi-

mentum non extendi ultra quartum gradum; ita ut sicut potest Titius validè contrahere cum propria consanguinea, in quinto gradu: ita & mortuâ vxore, cum consanguineis illius, in eodem gradu, matrimonium inire potest. Imò si affinitas orta est ex copula fornicaria, inter Titium, & consanguineas Bertæ, potest ille validè, & licitè cum earum aliqua contrahere, in tertio gradu, ex Concilio Trid. sess. 24. de reformat. matrim. ubi impedimentum affinitatis, ex fornicatione contractum, restringitur ad eos qui in primo, aut secundo gradu coniunguntur. Quod ita intelligendum, ut non modo affinitas illa nō irriet matrimonium, in tertio gradu postea contractum; sed etiam ut neque contrahendum impediat, ut declaratum fuit à Pio V. in motu proprio, qui incipit, Ad Romanum Pontificem.

Nota 2. illud esse discrimen, inter eum qui cognoscit consanguineam propriæ vxoris, in tertio gradu, & illum qui cognoscit consanguineam, in eodem gradu, illius cum qua fornicatus est, quod prior committit incestum, non posterior. Ratio discriminis est, quia non potest aliquis validè matrimonium inire, cum consanguinea vxoris in tertio, aut quar-

DE MATRIMONIO. CAP. XI. 285

to gradu, potest autem cum consanguinea tertij gradus, illius quam fornicariè cogrouit. Ex eo autem quod non potest quis, matrimonium inire cum sibi affini, accessus ad eam specialiter prohibetur, & constituit speciem luxuriæ, à simplici fornicatione distinctam; non autem ex eo præcisè quòd sit affinis. Cum ergo non possit quis validè contrahere, cum consanguinea vxoris, intra quantum gradum, possit autem in tertio, & quarto, cum consanguinea alterius, cum qua fornicatus est, hinc fit vt copula cum priori habita, sit incestus, non autem habita cum posteriori.

Nota 3. affinitatem dirimere duntaxat matrimonium postea contractum; nam si matrimonium præcedat, & postea contrahatur affinitas cum coniuge, per copulam, sequentem, habitam cum consanguinea illius, in eo casu non dirimetur matrimonium, antea validè contractum; adulter tamen non poterit licitè debitum petere à coniuge, siue incestus sit occultus, siue publicus, nisi præhabita dispensatione, quam Episcopus dare potest.

Duodecimum impedimentum est, impotentia, quæ si sit perpetua, sequens matrimonium dirimit, vndecunque proue-

niat. Dicitur autem perpetua, quando nulla humana arte, aut citra periculum vitæ, aut sine peccato, aut sine euidenti, & extraordinario miraculo tolli nequit. Qualis non est quæ tollitur per Exorcismos, vel orationes Ecclesiæ ad hoc destinatas. Quod si impotentia sit temporalis, per eam matrimonium superueniens non irritatur, spectato iure naturæ. Quanquam ex iure Ecclesiastico, Matrimonia impuberum irritantur, ob impotentiam temporalem Dixi impotentiam perpetuam dirimere sequens matrimonium; si enim matrimonio superueniat, illud non dirimit, etsi ratum tantum sit. In dubio autem, an impotentia præcesserit, an non, iudicandum est præcessisse, si prouenit ab intrinseco: secutam verò esse, si ex maleficio, aliaue causa extrinseca oritur. Quia quod à natura inest, semper esse præsumitur, non autem quod aduenit ab extrinseco, nisi oppositum probetur.

Decimum tertium impedimentum est, defectus præsentia Parochi, & duorum testium, in iis saltem locis, ubi receptum est Concilium Trid. Verum de isto impedimento cap. præcedenti resol. 6. sufficienter actum est, neque hic aliquid de nouo, ibi dictis adiiciendum occurrit.

DE MATRIMONIO. CAP. XI. 287

Decimum quartum impedimentum est, raptus mulieris, ut liquet ex Concilio Trident. sess. 24. de matrim. cap. 6. ex quo loco quatuor colliguntur. Primo matrimonium irritum esse, si raptor contrahat cum rapta, quandiu ipsa manet in illius potestate; secus, si ei nubat, quando est ab illo separata, & in loco tuto, ac libero constituta. Secundò, raptorem siue raptã ducat, siue non, esse ipso iure excommunicatũ: Itemque auxiliũ, concilium & fauorẽ præbentes. Tertiò, eos omnes per sententiam Iudicis, declarandos esse perpetuò infames, & dignitatum omnium incapaces, & si clerici sint, à proprio gradu deiciendos. Quartò, raptorem per sententiam iudicis cogendum, ut raptam, iuxta illius conditionem, sufficienter dotet.

Ut autem ista locum habeant, requiritur primò ut raptor feminam rapuerit, eo animo ut ipsemet cum illa matrimonium contrahat, Quare si eam rapuit, solius fornicationis causa, & postea mutuo consensu simul contrahant, matrimonium valet, & raptor dictas poenas non incurrit, ex communiore sententia. Quia poenæ illæ inducuntur à Trid. contra raptores, violantes libertatem matrimonij. At ille qui, ob simplicem fornicatio-

nem, foeminam abducit, non censetur officere libertati matrimonij.

Secundò requiritur, vt raptor ipse velit cum rapta contrahere. Vnde si eam rapiat ea intentione, vt quidam alius de re non cogitans, aut certè nullo modo per se, aut per alios cooperans, illam ducat in vxorem, poenas illas non incurrit; & si rapta consentiat in matrimonium illius, cuius gratia raptus factus est, nuptiæ sunt firmæ & validæ, eo quòd non sunt contractæ inter raptorem, & raptam. Si tamen ex mandato illius, foemina rapta fuisset, matrimonium esset nullum; quia iam ille, communi iudicio, verus raptor censeretur, esto physicè ad raptum non concurrisset.

Tertiò requiritur, vt foemina nolens, & renitens abducatur: nam vbi abductio violenta non est, raptus locum non habet. Vnde si è domo extrahatur volens, & raptui consentiens, aut dolo circumuenta, aut precibus inducta, raptor dictas poenas non incurrit, & matrimoniũ inter eos contractum valet, si aliunde nihil obstat illius valori. Si tamen foemina consentiat, & parentes, vel alij, sub quorum est potestate, dissentiant, matrimonium non tenet; quia etiam tunc raptus vere locum habet, cò quòd infertur
vis

vis potestati, quam parentes habent in raptam. Quod si parentes id ignorant, tunc matrimonium valet; quia cum desit violentia, abductio fœminæ consentientis raptus dici non potest.

Quarò non refert qualis fœmina sit quæ abducitur, an virgo, an corrupta, an coniugata, an soluta, &c. Decretum enim de qualibet fœmina rapta procedit, si excipias sponsam de futuro, quæ volens è domo parentum, à proprio sponso abducitur; talis enim raptus iure communi, quod Tridentinum non correxit, à dictis pœnis liberatur, cap. penult. De raptoribus, modo fiat animo contrahendi matrimonium: ad hoc enim sponsus ius aliquod acquisiuit, per sponsalia.

Tandem illud decretum, ex communi sententia non intelligitur de fœmina virum rapiente, tum quia leges non respiciunt casus rarissimè aduenientes; tum quia in odiosis fœminarum sub masculino non continetur. At Concilium Trid. meminit solius raptoris, vt ex textu allato patet. Vnde validum erit matrimonium inter raptricem, & raptum, etsi hic sit in illius potestate constitutus; dummodo cœtera, ad validitatem matrimonij necessaria, adsint.

CONCLUSIO III. Potest
de matrimonio, N

Summus Pontifex valide dispensare in impedimentis omnibus quæ iure Ecclesiastico matrimonium dirimunt. Ratio est, quia Princeps potest valide dispensare in sua lege. At summus Pontifex est Princeps, & superior totius iuris Ecclesiastici: ergo in eo valide dispensare potest; atque adeò in impedimentis, ex solo iure Ecclesiastico matrimonium dirimentibus.

Quo loco duo notanda sunt. Primò, ut Pontifex valide dispenset in illis impedimentis matrimonij (idem dic de aliis omnibus quæ ad legem Ecclesiasticam pertinent) non requiri rationabilem causam dispensationis, quia lex aliqua non aliter obligat, quam Legislatores eam ferens velit illam obligare. Quare si Pontifex nulla rationabili causa inductus velit ut quis, non obligetur ea lege Ecclesiastica, qua matrimonium cum tali impedimento dirimitur, ille à tali obligatione immunis erit.

Ut autem legitima sit dispensatio, iusta aliqua causa eam concedendi necessaria est, & Pontifex aliter dispensans, peccat contra iustitiam distributivam, quæ postulat ut onera æqualiter distribuantur, inter partes eiusdem reipublicæ (in cuius commodum ea potestas illi à Deo con-

cessa est) nisi iusta de causa aliquis dispensari debeat. Utens etiam tali dispensatione, peccat contra legem naturæ, secundum quam partes totise conformare debent, nisi certa ratio aliud exigat. Eorum tamen peccatum non est mortale, nisi per accidens, ratione scandali, aut grauis alterius incommodi, inde orti.

Secundò nota illud esse discrimen inter summum Pontificem, & eos qui ab illo habent potestatem dispensandi, in impedimentis dirimentibus matrimonij, quòd ille validè, illicitè tamen, sine rationabili causa dispensat, in eiusmodi impedimentis, vt dictum est. At verò alij, non modo illicitè, sed etiam inualidè in illis dispensant, nisi iusta causa adsit. Cuius ratio est, quia sicut Pontifex non potest, sine culpa, dispensare in impedimentis prædictis, quando nulla rationalis causa interuenit, ita non potest alteri licite dare facultatem dispensandi, sine iusta causa. Quare nisi aliud aperte constet semper credendum est Pontificem non concedere alicui, facultatem illam dispensandi, nisi rationalis causa occurrat; ac proinde eum, cui potestas dispensandi demandata est, inualide ea uti, si nulla iusta dispensationis causa interueniat.

CONCLUSIO IV. (Non potest Episcopus ordinariè, in impedimentis dirimentibus matrimonij dispensare.) Ratio est, quia non potest inferior ordinariè dispensare in lege superioris; impedimenta autem prædicta sunt inducta, vel à summis Pontificibus, vel à Conciliis generalibus. Quare Episcopus, qui est illis inferior; in dictis impedimentis dispensare nequit.

In casu tamen necessitatis, concedunt communiter Authores, Episcopum in impedimentis dirimentibus, in foro interno dispensare posse, si nimirum impedimentum sit occultum, & matrimonium publicum, bonaque fide contractum, & coniuges sine graui scandalo separari nequeant, vel non sit facilis aditus ad Pontificem. Et ratio est, quia verisimile est, Pontificem in eo casu, non sibi reseruare potestatem dispensandi, in impedimentis matrimonij; cum talis reseruatio, ob legitimam & non suauem Ecclesiæ gubernationem, fieri debeat.

Dixi, & bona fide contractum, nam si mala fide contractum sit, ita scilicet, ut quis non modo sciat, se verbi causa, accessisse ad consanguineam illius, quam postea duxit in vxorem; sed etiam ex ea copula, ortum fuisse impedimentum, di-

DE MATRIMONIO. CAP. XI. 223
rimens sequens matrimonium, Episcopus
in eo impedimento dispensare nequit, vt
manifestè constat ex Concilio Trid. sess.
24 de matr. c. 5. Sufficit tamen bona fides
alterius coniugum, quia æquum non vi-
detur, vt ob alterius peccatum, innocens
puniatur.

SECTIO IV.

De obligationibus Matrimonij.

CONCLUSIO I.

Coniuges non tenentur per se loquē-
do debitum petere, tenentur tamen
reddere ex iustitia.) Ratio prioris partis
est, quia liberum est vnicuique iuri suo
renunciare, ex cap. Si de terra, de Priui-
legiis, quod saltem verum est, quando
tali renunciatione nulli alteri fit iniuria:
at coniuges non petendo debitum, nulli
faciunt iniuriam, quia etsi tali iuri re-
nuncient, tenentur alteri coniugi debi-
tum reddere, quod satis est. Per accidens
tamen contingere potest, vt coniux debi-
tum teneatur petere, si nimirum putat,
illud moraliter esse necessarium, ad vi-